

L'Escalet, gorg, prat, a Montalbà i a Noves de Segre (xxiv, xxxvii, 191.1). *Els Escalers*: a El Tec i a Gines-tar d'Ebre (xxiv, 50.24). *Escaler*, *-eres*, a Enviny, a Onil, a Elx (xxxvii, m. 4.23, 6.22; xxxvi, 174.11; xxxvi, 138.25). I *L'Escaleron*, a la vall de Boí, amb ⁵ *-n* pre-catalana (TVBoí I, 16).

Una espècie de grauet del camí escarpat, a Castell d'Alareny, uns en diuen *L'Escaell* i altres *L'Escalliró de Cal Rossinyol* (xxxviii, 126.19).

L'Escarola era una barrancada en el Montsagre, zona ¹⁰ dels Ports de Tortosa i Morella: «vadit ferire ad fundum de la Scalerola», afr. de Morella, a. 1250 (BSCC xv, 115); i una altra menció de c. 1300 (BABL xi, 367).

L'Escaleta, *Les Escaletes*: renunciem a donar compte dels innombrables llocs d'aquests noms; molts d'ells ¹⁵ en el P. Val., més que enlloc en les zones transpalànica i transsucrònica; designant especialment trajectes de camí. També algun *comellar de S'Escaleta* a Mall. (cap a Sa Calobra, de Lluç; i a Orient, xl, 16.1). En el Nord, notem la *Tulla* ('gorga' de la *'Scaleta* a Vi- ²⁰ laller, xix, 156.27).

¹ Nedant amb *marracs* de St. Pere, es burlaven dels de L'Escaleta, «perquè neden amb semal» (que els aguantaria sobre les ones). — ² Però no que fos fundat llavors a l'E. de L'Escaleta, com han entès al- ²⁵ guns forasters i estrangers (cf. Tovar, *Ib. Landesk.* III, ii, 430; Schulten, *Fontes Hisp. Ant.* vi, 223, 248, 263; i *Neue Jahrbücher* xix, 1907, 337). — ³ Això es diu *l'escar* en català comú, del gr. mod. *ἔσχαρι* (< *-ιον*) (DECat III, 479-80). Viu, precisa- ³⁰ ment, a L'Escaleta (*askart* 480a40). A St. F. de Guíxols sembla que hi hagué un poc d'encreuament d'*escar* × *escala* > *escala d'embarc.* — ⁴ En acabar-se per dalt el Parc Nacional de la Vall d'Ordesa, «en el Circo de Soaso la senda se eleva ahora, for- ³⁵ mando un pequeño *escalar*, que deja a la derecha la cascada; cuando el *escalar* ha terminado ---» (Rive- ra Gallo, *Guía de Ordesa*, p. 147). — ⁵ És el que en cat. diem un *grau* en un camí de cingles. Així ja en el *Cart. d'Ossau*, de 1440: «tot dret entro a l'*Es- calar* qui bee de Bius; enta la part de Peyrolun, au som de l'artigue de l'*Escalar* --- cap suus l'*Escalar* --- enta-u miey de l'*Escalar*, debag lo camí» (ed. Puyoo, 336.28, 228.4, 2,1f).

ESCALDAMILLET

Paratge rústic en el terme de *Berganui* (Alta Ribagorça), prop d'Areny de Noguera.

PRON. POP.: *eskaldamiçét* (Terrado, 1989).

ETIM. No disposem de documentació antiga. Es tracta d'un lloc menor que possiblement no hagi mere- ⁴⁰ rescut mai els honors de passar a la dignitat dels noms escrits. La imaginació popular haurà actuat sobre un antic nom, mercant una relació entre el verb *escaldar* i el substantiu *mill*, cosa realment fora de tota lògica, però possible en el món del llenguatge. Si ens pregun- ⁴⁵ tem quin hagi pogut ser la base d'*Escaldamillet*, cal- drà pensar que ben segur la terminació *-et* no respon ⁵⁰

a un sufix diminutiu, sinó a un antic *-ETU*, ben co- negut en llatí per a formar col·lectius de plantes, i fre- ⁵ quient en la toponímia catalana: *Freixenet*, *Pinet*, *Ca- net*, *Teixet*, *Aulet*...

No seria estrany ni hi ha dificultat a admetre que tinguem aquí un derivat de *cardamella* 'carxofa silvestre', nom estudiat per Coromines des dels seus primers treballs toponomàstics: «*Cardameller*, sobre Pal, és un derivat de *cardamella* 'carxofa silvestre', nom que he ¹⁰ anotat a la vall d'Àneu i en altres parts de Pallars i Ri- batorça, i que també es deu usar a Andorra (probable- ment de *cardamelna cardua melina 'cards de col- lor groc viu'; el basc *kardabera* «cardo dulce de los campos» (Mitxelena, *Apell.*, § 367) deu tenir la ma- teixa etimologia» (Coromines, *E.T.C.* II, p. 20). Un plural toponímic *Els Cardamellets* podria convertir-se ¹⁵ en *Es Cardamellets*, amb una reducció de l'article mascu- lí plural que hem documentat molt abundantment en els pobles de la Ribagorça. D'ací a *Escaldamillet* la distància es ja ben poca i l'acció de l'etimologia po- ²⁰ pular ajudaria a superar-la, majorment si ja havia estat preparada per dissimilació de les *-r-r* en el derivat rivat *Cardameller*. DECat II, 572a36-b11. X. T.

Les ESCALDES

(1) Poble dependent de la parròquia d'Andorra la Vella.

PRON. MOD.: *ask-/askáldes*, a Tor, 1932 (dins una enumeració de pobles, doncs no prova que ho usin sense article (v, 3); *lez ask-/askáldes*, 1933, a La Maçana.

El barri del *Grau* i els *Feners* eren anexos de Les ⁵ Escaldes; el darrer tenia església però església i po- blet foren colgats l'any 1865 per una allau (Esteve Al- bert i Corp, *La Vella Andorra*, pp. 38, 41). Està si- tuat a 0°92'93 × 42°23 (Gr.); full 15 del mapa a 1/10.000 del Consell d'Andorra.

MENCIONS ANT. Dels *Feners* podria donar bas- ¹⁰ tantes cites dels Ss. XII-XIII que veig en el *Cart.* d'An- dorra, p. p. Baraut, mentre que crida l'atenció la raresa extrema de dades antigues de *Les Escaldes* (avui po- blació tan estesa i populosa). Només s'hi troba: 1233:

⁴⁵ l'abat del mon. de Tavèrnoles dóna entre una sèrie de vines «vineas q. habemus in *Engordany* --- et aliam ad *Fenerol* --- de alia parte *Maria de Caliz* --- et de *Feners*; aliam --- vineam q. voc. de *Caldes*, afr. in via publica de Ponto de *Caldes* d'Angorday, et de alia in vinea Bdi. Sucarana --- de dicta vinea --- faciatis --- ⁵⁰ II denarios censuales, et totam aliam tenedonem de *Caliz* et de *Caldes* --- alia de *Caldes* II denarios --- set de alia supra *Caliz* --- illa q. est supra *Caldes* --- que sunt supra *Caliz* --- *Caliz* --- *Caliz* ---» (vol. II, § 28, lín. 15, 18, 20, 24).

Del context d'aquest doc. («pont de Caldes d'Engor- ⁵ dany») resulta clar que es tracta de Les Escaldes; *Caliz* apareix també en un doc. de 1231, on firma un test. P. de *Kaliz* ¹ entre els homes de la parròquia d'Andorra (vol. I, p. 274.15), però de *Caldes* ni Es-